

Klippanpensionärerna har samlats för intagande av julbordets håvor på Folkets Hus' Åbybar med åtföljande dans på angränsande Regnbågens rotunda.

En knapp månad tidigare har New Orleans-födde tjugofyraårige Lee Harvey Oswald släckt den amerikanske presidenten John Fitzgerald Kennedys liv, klockan 12.30 lokal tid, genom att med sitt italienska repeterande prickskyttegevär Carcano M91/38, kaliber 6,5 x 52 mm, sända ett flertal kulor in i hans rygg, hals och huvud. Oswald genomförde sitt lönnmord i Dallas, Texas från ett fönster på sjätte våningen där Texas School Book Depository hade sina lokaler och där Oswald var anställd.

På några ögonblick blev presidentens trettiofyraåriga hustru Jacqueline änka och någon timma senare svor femtiofemårig och 1,92 m långa Lyndon Baines Johnson presidenten ombord på flygplanet Air Force One på Loveflygplatsen i Dallas. Klockorna i Sverige visade då 20:38 den 22 november 1963.

Nyheten hade via radionyheter och det relativt nya mediet televisionen chockat och skakat om åbypensionärerna liksom alla andra människor i hela världen.

Men nu är det dags att tillåta sig avkoppling från världens ondska och elände och ta för sig av de traditionella läckerheterna som Åbybarens flinka servitriser dukat fram, aftonen till ära. Man kan gott lägga för sig några extra skivor av skinkan – kalorierna ska ju ändå dansas bort om en stund.

På väggen i fonden kan vi avläsa att Coca Cola:n vunnit marknadsandelar i landet och att GB står för en uppskattad glasstillverkning.

Med detta sagt genom en brokig bokstavssamling, ber jag och Klippans Hembygdsförening att få önska alla som händelsevis orkar läsa texten, och alla andra med för den delen, en riktigt God och Fröjdefull Jul.

Pebr Erlandsson

Egon Rangbo

Månadensbild November

Smedjan i byn

Smeden i byn var viktig i det gamla bondesamhället. Det var han som bidrog med att tillverka och underhålla de verktyg och redskap som behövdes i jordbruket från sådd till skörd.

Såsom plogspetsar, harvpinnar, hjulringar, slädmedar mm.

Smeden var också hovslagare och tillverkade hästskor och skodde byns hästar.

I Klippan fanns det smed i Forsby, Knutstorp, Rösa, Bjärsgård, Vedby och Forsmöllan.

För att kunna bearbeta järn till olika föremål behövdes järnet hettas upp under stark värme.

För detta använde man en ässja. På hembygdsföreningen kan man se hur en sådan såg ut.

T.h. Smedmästare Otto Waldemar Svensson född 17 maj 1877 i Helsingborg, död 27 mars 1957 i Klippan. Gift 1913 med Elledina Björkman född 18 december 1878 i Gråmanstorp, död 18 mars 1965 i Klippan. Från 1917 bedrev Otto Svensson smedrörelse på Torggränd, var troligen den sista "riktige"

smeden i Klippan. Efterhand tillkom nya arbetsuppgifter vilket kan utläsas ur företagets senare namn: Svenssons Rör och Smide. Efter Ottos bortgång drev sonen Bengt rörelsen vidare.

Månadens bild

Cyklisten...

Tävlingscyklist John Hansson från Klippan, född i Västra Sönnarslöv år 1907.

John var mekaniker till yrket, dock obekant om han arbetade i Klippan.

Som tävlingscyklist höll han sig väl framme i resultatlistorna. Brorsonen Börje Hansson, son till Erik Hansson som drev cykel- och mekanisk verkstad på Bryggerigatan i Klippan, berättade om några av Johns framgångar.

En av pokalerna på bilden avser klubbmästerskap 50 km i Klippan 1925, där han alltså placerade sig. Därefter cyklade John till Strövelstorp och deltog i ett lopp om 60 km och kommer på tredje plats.

Ett annat pris är från en tävling i Kvidinge, där han fick vänta vid järnvägs bommarna i två minuter, men vann ändå tävlingen. Till en tävling i Perstorp kommer han för sent till start men vinner även här.

Johns cykelklädsel skiljer sig en del från dagens "ålaskinn". John är klädd i spetsbyxor, ett plagg som började användas runt år 1885 och var förutom ridbyxor ett "statusplagg" för dagligt bruk bland arbetsledare av typen skogvaktare, jägmästare och rättare inom lantbruket.

Inom militären användes de som uniformsbyxor både för ryttare och senare även motorcykelförare. Spetsbyxorna minskade i popularitet i mitten av 1940-talet.

Knästrumporna var ett måste då byxbenen inte nådde ner till foten.

Brukligt var att man använde stövlar till ridbyxorna.

Skorna, till synes ett par vanliga lågskor i skinn.

Cykeln då... nej, det är ingen Heraldcykel från Klippan. Förstörar man bilden ser man att den är av märket Fram, som är ett cykelmärke med anor från 1897 och som tillverkades i Uppsala fram till början på 1970-talet. Det blev senare känt under namnet Fram-King och produktionen flyttades till Industrikompaniet King i Helsingborg.

Cykeln har inte några växlar, om man tittar på navet i bakhjulet verkar det som det har två enkla kuggkransar, en på vardera sidan. Är dessa olika stora så man kunde vända hjulet för att få lägre eller högre utväxling, kanske inget man gjorde under tävling, men ett val beroende på kuperingen.

Men hur var det med frihjul då?

Tävlingscyklar på den tiden utrustades med en standardkrans, ville man ha större eller mindre var det tillval.

Text PO Carlson
Foto Axel Blomgren

Månadens bild september...

Nu är det dags att skörda.

Spannmålen är huggna med självbindare och varje s.k. nek står i travar ute på åkern. dessa skall köras in och läggas på loggolv i väntan på tröskan som kommer till gården senare på hösten.

Potatisen skulle plockas.

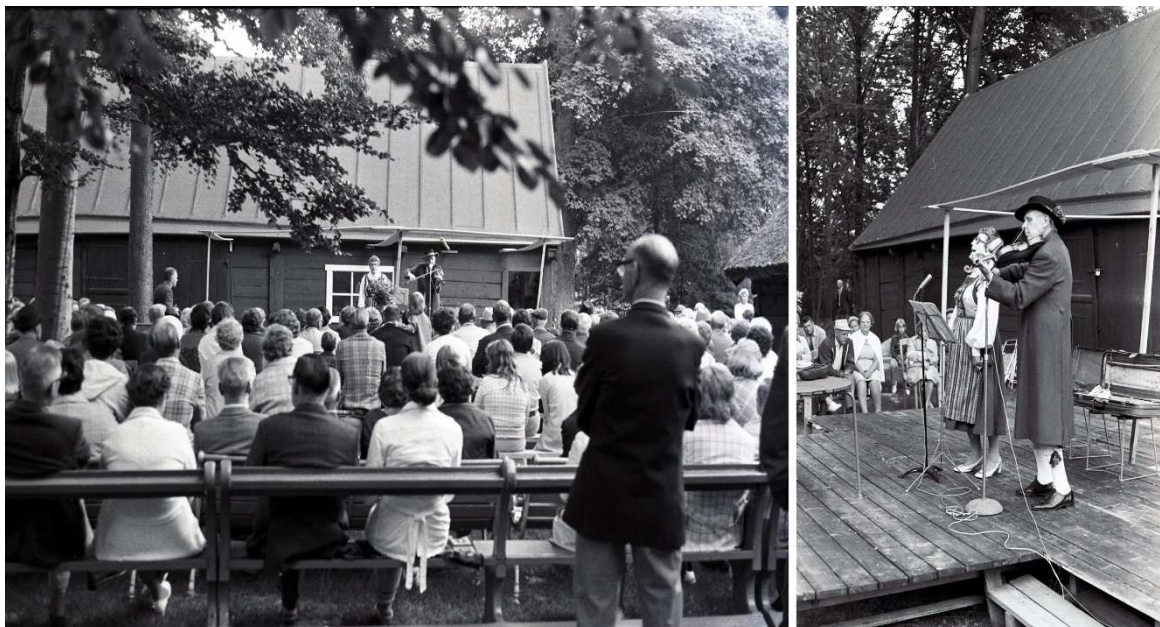
Först körde man med en potatis sprätt som sprätte ut potatisen i en sträng på marken. Potatisen plockades för hand och lades i korgar. Dessa tömdes i vagnar och kördes och lades i s.k. potatisstukor som sen täcktes med halm o jord för att klara frosten.

Betorna skall ur jorden. Detta gjordes oftast fortfarande för hand där varje beta skulle dras upp ur marken läggas i rader och sedan nackas för hand med en s.k. bet kniv. Betorna lades i högar som man sen lastade för hand och körde till sockerbruken.

På 50 talet började det komma lite små maskiner som kunde klara det arbetskrävande momentet att nacka och ta upp betan.

På bilden ser vi fm Arvid Jönsson i Stackarp i färd med att ta upp betor med en maskin av märket Rorslev. För att maskinen skulle kunna ta sig fram måste man först ta upp lite betor för hand. På bilden ser vi Helena i färd med detta arbete. Nu anlätade man traktens åkare som kom med lastbil och en elevator och betorna lastades och kördes till sockerbruket.

Musik i Elfdalen

Första kvällen i augusti 1973 och besökare har strömmat till Elfdalen, det är onsdag och då är det onsdagsträff! Min närvaro denna kväll kan vara att jag agerade chaufför åt mina föräldrar som gärna besökte träffarna i den mån de kunde slita sig ifrån sitt dagliga arbete. Under bokarnas lövverk mellan Vedbylängan och Ryggåsstugan har publiken bänkat sig på träbänkar av skiftande modell, ty detta är innan de vita plaststolarnas tid och innan den nuvarande scenen var uppbyggd. En låg scen är uppbyggd framför Vedbylängan, över vilken några bräder som kanske kan bära upp en pressening i händelse av dåligt väder. Denna kväll går i folkmusikens tecken då riksspeleman Assar Bengtsson och fru Valborg iklädda folkdräkter kommer att underhålla med låtspel och sång! Vill minnas att hembygdsföreningens medlemmar gick mellan raderna med sparbössan för ett litet bidrag.

Assar Bengtsson, född 20 november 1909 i Hököpings församling, död 28 februari 2004 i Helgeand församling, var en svensk riksspelman. Assars mor sjöng och hans far spelade flöjt; morfadern var spelmannen Ludvig Thulin. Vid åtta år började Assar spela fiol och spelade även på träskofiol. Han blev riksspeleman 1964 och fick Zorns guldmärke 1974.

Onsdagsträffarna tog sin början 1965, en lyckad satsning som blev populär och uppskattad av såväl Klippanbor som kringboende. Det bjöds under en lång rad av år musik o sång av körer, dragspelsgillen och lokala förmågor, ej förglömma Klippan musikkår som i förra veckan öppnade upp för nya "Musik i Elfdalen". Vi ser fram emot flera trevliga musikstunder i Elfdalen!

Text o foto: Leif Olofsson

Månadens bild. Jubilarer...

Klippan Amatörernas folkdanslag firar 75-årsjubileum i höst.

Några år efter att föreningen bildats startades Åby-gillet – även det en förening som ägnade sig åt folkdans och angränsande traditioner.

I hembygdsföreningens fotoarkiv efter Bertil Akka Bengtsson finns många foton från de bägge föreningarnas verksamhet och uppvisningar.

På 1950-talet ansvarade Åby-gillet för midsommarfirandet i Stadsparken och Klippan Amatörernas folkdanslag framträdde när Klippan Amatörernas teatersällskap satte upp folklustspel på Åbyvallen och i Klöva Hallar.

De bägge föreningarna framträdde gemensamt på Svenska Flaggans dag den 6 juni.

Månadens bild juni

Svenska Flaggans dag på Åbyvallen år 1957.

Text. Mats Pettersson

Foto. Bertil Akka Bengtsson

Varje år i maj månad går folket i Klippan och väntar på att den stora underbara magnolian vid gamla posten ska slå ut. Oftast sker det från en dag till en annan och blomningstiden är kort så det gäller att vara observant. Magnolian står i hörnet mellan två byggnader som varit viktiga en gång i tiden, Posten och Televerket var båda oundgängliga innan datorer och mobiltelefoner fanns.

Jag minns hur det såg ut på postkontoret. Det satt damer i kassan bakom glasrutor med en liten lucka framför sig. Köer ringlade vid kassorna och det gällde att välja rätt kö för något system fanns inte. Det var här på posten man betalade sina räkningar, lämnade in utbetalningar och fick ut pengar i kontanter bland annat. Här hanterades kontanter, postväxlar och checkar långt före bankkortets intåg. Jag minns att jag var imponerad över hur snabbt kassörskans fingrar flög över siffertangenterna på räkneapparaten.

På långsidan mot gatan fanns små platser där folk kunde stå och skriva och runt dem var det hyllor fyllda med blanketter, och pennorna på posten satt fast med en kedja i en pennkopp.

Huset där posten fanns är ihop byggt med huset som var Televerket. En lång trappa med mitträcke stegrade sig upp till andra våningen för besökaren. Även här satt damerna i telefonväxeln bak stora glasrutor med luckor. Skillnaden på posten och telegrafan var att på telegrafan ringlade inga långa köer.

På 60-talet när jag var ungdom tillbringade jag många timmar på telegrafan. Jag minns de stora ställningarna med tunga telefonkataloger från hela Sverige, indelade efter riktnummer. På Televerket kunde jag och mina väninnor sitta i timmar och samspråka i de gröna sofforna i skinnimitation. För att det skulle te sig naturligt bläddrade vi lite i telefonkatalogerna, som om vi letade efter någon.

På kortsidan fanns två bås med väggfasta telefonapparater. Väggarna var ljudisolerade och båsen var små och varma. Samtalen beställdes hos telefonisten som öppnade en linje till ett av båsena. Efteråt betalade man för den tid som samtalet varade. Rikssamtal var dyrare än lokala samtal. Telegram förmedlades också i luckan hos damerna, och de var dyra att skicka. Mottagna telegram cyklade ett bud ut med till mottagaren.

1964 skaffade mina föräldrar telefon i mitt hem. Trots det var inte alla samtal lämpliga för föräldrarnas öron och det var då jag knatade bort till Televerket. I det ljudlösa båset har det gråtit många tårar, och viskats ljuva kärleksord vid andra tillfällen.

Jag tror att damerna i växeln på televerket visste mer om mitt kärleksliv än vad jag själv gjorde, för visst kunde de tjuvlyssna om de ville, det tror jag.

Margareta Flatemo text

På Egon Rangbos fotot från 1962 kan ni se klippan tösen Ingrid Thomasson vid magnolian. Ingrid arbetade som telegrambud på Televerket.

Månadens bild... Harald

Harald Bengtsson var under många år en välbekant profil i Klippan.

Harald bedrev åkerirörelse med häst och vagn. En rörelse som han hade tillsammans med kollegan Kaj Hylén.

Kaj övergick så småningom till transporter med flakmoped, för att sedan skaffa en Volkswagen pick-up, men Harald fortsatte med häst och vagn.

Man utförde transporter av diverse slag, mycket av styckegods från järnvägen, men även transporter för företagen i Klippan.

Harald svarade i huvudsak för interna transporter mellan Yllefabriken och Spinneriet på Åby torp.

Efter att man färgat garnet på Yllefabriken transporterade Harald produkterna till Spinneriet på Åby torp, som var beläget på vägen ned mot kraftverksdammen.

På bilden ser vi en till synes, lugn och harmonisk Harald... dock med foten vilande på bromsen...

En låda smör samt påsar med ”korta blöjor för nyfödda”, fanns med varorna som levereras till någon affär i Klippan.

Harald pensionerade sig 1972. Han var då, mest troligt, den siste häståkeriägaren i Sverige.

Detta år koncentrerade Yllefabriken all spinning till Åby torp och då ansågs det att Harald inte skulle klara av det ökade behovet av internt transporter som blev följderna och en egen lastbil köptes in.

Harald som detta år fyllde 64 år valde att avsluta rörelsen och pensionera sig.

Harald hade sina hästar installerade på Tegelbruksgården, mellan norra Skolgatan och Bryggerigatan.

Harald Bengtsson ingick i en syskonskara på 11 barn och hade sitt hem i torpet Dehli, beläget vid Lyckås och var son till August och Hilda Bengtsson.

Text PO Carlson

Foto okänd

Månadens bild... 100 – års lådan!

Text. PO Carlson
Foto. Kristina Eliasson

Nyvalda ordförande och initiativtagare till lådan Ann Christin Ivarsson
samt PO Carlson

I samband med föreningens månatliga arbetsgruppsmöte, packades en tidskapsel, eller en 100-års låda.

Lådan har fyllts med föremål, trycksaker, handlingar som präglar vår tid.

Bland det som packades ner, kan nämnas 40-talet brev med levnadsbeskrivningar, dagstidningar, veckotidningar, reklamblad, en mobiltelefon, en miniräknare, ett USB-minne, ett kuvert med sedlar och mynt, frimärken.

Foto från olika gatumiljöer i tätorten skickar vi också med till framtiden!

Dessutom en papperskopia av kommunens översiktsplan från 2024 - för att genomförandegraden ska kunna analyseras om etthundra år.

Lådan försluts och förvaras på säkert sätt i precis 100 år varefter den öppnas och ger den tidens människor ett litet utsnitt av hur livet tedde sig ett sekel tillbaka.

Ett fyrtiotal medlemmar närvarade vid ceremonin som avslutades med kaffe och tårta.

Tillsammans med Klippans Kommuns arkivarie, som också deltog, transporterades tidskapseln sedan till kommunen arkiv där den skall tryggt förvaras i 100 år!

Månadens bild... Påskkäringen!

Påskkäringen är enligt gammalsvensk folktro en häxa som flyger på kvast till Blåkulla på skärtorsdagen eller natten mellan dymmelonsdagen och skärtorsdagen, för att sedan återvända på påskdagen.

Idén med påskkäringar anses komma från 1600-talets häxanklagade. På senare hälften av 1600-talet var häxprocesserna som värst i Sverige och hundratals avrättades efter att de anklagats för att ha åkt till djävulens gästabud. Gästabudet hölls i en praktfull gård på en plats som ofta, kallades för Blåkulla. "Häxorna" trodde att de serverades massor av läckerheter, men det var i själva verket grodor, ormar och paddor.

För att skrämma i väghäxorna tände man eldar och sköt med gevär.

Något som lever kvar än idag i form av påskbrasor, valborgsmässobål /majbrasor, påsksmällare och raketer!

Påskkäringar bygger på folktro och kan skilja sig ganska mycket från de häxor man trodde på under 1600-talet.

Det förekommer att påskkäringar har tillbehören kaffepanna, en svart katt och kvast.

Flera av dessa attribut har ingen direkt koppling till den tidens häxor.

Kaffepannan och korgen ska påminna om häxans smörjdon med salva.

Påskkäringen på Elfdalen gav sig i väg, av någon anledning, innan utsatt tid.

Stalldrängen har meddelat att kvasten försvann från stallen fyra dagar för tidigt!

Text och bild

PO Carlson

Månadens bild... Korum med Hemvärnet!

I äldre tider förrättades korum om morgon och afton vid varje svensk trupp och bestod däri, att en psalmvers sjöngs före och efter bön, vilken upplästes av någon bland manskapet.

Efter gudstjänstens slut utropade befälhavaren Krigsmannabönen "Gud bevare konungen och fäderneslandet", vilket upprepades av truppen.

Korum förekommer emellanåt fortfarande i den svenska Försvarsmakten, främst bland svensk trupp i utlandstjänst.

På bilden förrättas korum i Smålarp. Strax nordost gården Smålarp 6 låg ett undantagshus till gården, som också kallades Fiskartorpet.

I halva huset huserade hemvärnet från mitten av 1950-talet till inpå början av 1960-talet.

Fiskartorpet kom sig av att man byggt stugan med hjälp av timmer från ett nedlagt laxfiske utmed Bäljaneå vid Gråmanstorp.

På bilden ser man förutom hemvärnsmännen en liten grupp kvinnor, troligtvis lottor, stående för sig själva.

Intresserade åskådare? Eller kanske inte. Några stiligt klädda herrar, i skjorta slips och långrock. Kanske passade man på att delta i friluftsgudstjänsten, därav klädseln.

Två kvinnor står uppe vid brädhögen, är det fältgudstjänsten som intresserar, eller kanske mer hemvärnsmännen?

Omkring 1963 flyttade hemvärnet härifrån, Karl Oskar Mattsson som bodde här, flyttade också vid samma tid.

Det lilla huset eldades upp någon gång 1964.

Smålarpsborna fick finna sig i mindre trygghet, när hemvärnet försvann från byn!

Text PO Carlson foto Axel Blomgrens arkiv.

Månadens bild...Maria Thunell Zoégas

Vem var Maria?

Maria Thuvesdotter föddes i Källna, Östra Ljungby socken den 8 december 1860 i Bolestad 2. Fadern var Tufve Jönsson (1817 – 1869) från Kvidinge. Modern var Bengta Persdotter (1823 - 1891) från Källna. Marias mormor Olu Troedsdotter (1789 - 1837) från Vedby. Marias morfar Per Olsson (född 1772 - 1862) från Bolestad.

Tufve och Bengta fick många barn, några kom att arbeta som urmakare, skomakare, fotografist, skollärare.

1869 dör Marias far hon är då 9 år. Senare gifter hennes mor om sig med häradsdomaren Paul Olsson, samtidigt flyttar de till Bolestad 3.

Några av barnen tar då efternamnet Thunell bland annat Maria.

År 1883 flyttar Maria till Landskrona hon är då 23 år, där startar hon en fotoateljé. I Landskrona träffar hon kärleken Carlos Zoégas, han hade ett kafferosteri i Landskrona.

De gifter sig 1885 och Maria fortsätter att arbeta i sin ateljé vilket inte var så vanligt att gifta kvinnor gjorde.

1886 föddes deras dotter, samma år flyttade familjen till Helsingborg.

Maria överlät sin ateljé till sin syster och började engagera sig i Carlos verksamhet Patent-Kaffe-Ångbränneri som i Helsingborg kallades Zoégas.

1888 blev ett olyckligt år för Maria som var gravid, först avled hennes man hastigt och därefter sonen som hon födde, i plötslig spädbarns död.

Maria fick många erbjudande om att sälja verksamheten men hon avböjde.

Hon ville driva affärerna vidare, Maria gick runt på olika caféer, butiker och gjorde reklam.

Det gav så småningom utdelning, verksamheten gick bra.

Då träffar hon konditor Johan Svensson och de gifter sig 1890.

Johan tar namnet Zoégas som sitt och han börjar också engagera sig i kafferosteriet. Paret fick två söner tillsammans.

Fortfarande finns Zoégas kaffe, att det idag är ett stort namn vet de flesta.

I Helsingborg på Drottninggatan finns ett café som är bevarat och väl värt ett besök.

Grundaren var Carlos Zoégas men om inte Maria drivit verksamheten vidare efter sin makes bortgång vet man inte om Zoégas hade funnits idag.

Maria Thunell Zoégas var en modig kvinna med fantastisk entreprenörsanda, envishet som trodde på sin produkt och varumärket ZOEGA.

Kom ihåg tiden är slutet av 1800-talet och början på 1900-talet, kvinnor har fortfarande inte rösträtt i Sverige. Maria vågade och visade att kvinnor också kan. Maria dog 1940 i sin lägenhet på Drottninggatan i Helsingborg.

Källor:

DIVA portal

Wikipedia

Arkiv Digital

Skriften Rötterna våren 2020

Hjälpsam granne med kunskaper i kyrkoböckerna

Månadens bild... Klädvård

Dagens situation med många bristvaror kan även drabba textilier, sockor och tröjor.

Införskaffa därför Stoppapparaten PERFEKT, en praktisk nyhet för lagning av alla slags finare eller grövre vävda eller stickade varor!

I stället för att halvsova framför Tv:n, kan du bidra till mer hållbarhet genom att laga persedlar och sockor!

"Stopp arbetet blir ett angenämt tidsfördriv"

Skämt åsido!

Stoppapparaten fanns att köpa i mitten av 1940 talet.

Den tillverkades av "Svetsmekaniska verkstaden" på Kronobergsgatan 25 i Stockholm.

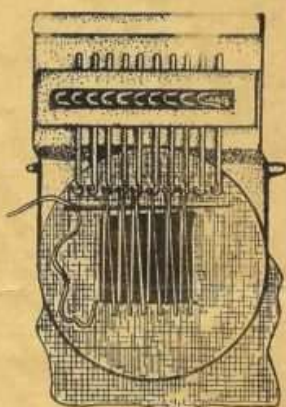
PERFEKT kunde inhandlas till det facila priset av 2 kronor och 50 öre.

Som sagt, ett angenämt tidsfördriv!

Om någon är tveksam till en investering har undertecknad en komplett uppsättning som man kan få prova!

Text och bild

PO Carlson

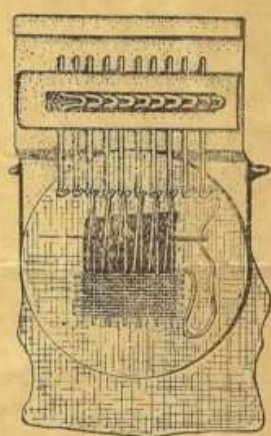
Stoppapparaten PERFEKT

är en praktisk nyhet, för lagning av alla slags finare eller grövre vävda eller stickade varor.

SNABBT!

KONSTFULLT!

UTAN FÖRKUNSKAPER!

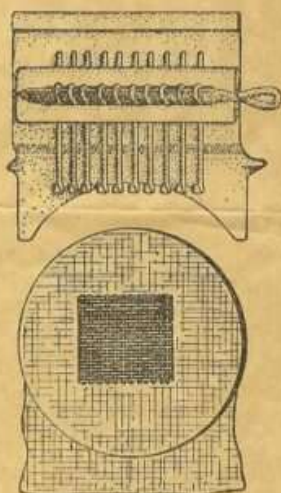

Allt, såsom dukar, lakan, handdukar, näsdukar, strumpor, sockor och tröjor m. m. kan stoppas med stoppapparaten Perfekt. Apparaten består av stoppsvamp och en ram med hakar. Genom att under arbetets gång omställa hakarna förändra de längsgående trådarna lägen såsom varptrådarna i en vävstol.

Stoppapparaten Perfekt sparar ögonen och möjliggör ett fullständigt jämnt arbete, oberoende av garnets grovlek. *Stopparbetet blir ett angenämt lufsfördriv.*

Pris Kr. 2: 50.

BRUKSANVISNING.

1. Inträd den i ramens övre del instuckna staven genom de omställbara öglorna i hakarnas skaft.
2. Frigör stoppsvampen från ramen med hakarna genom att avtaga gummibandet och spänn det slitna stället över stoppsvampen samt fastgör därpå svampen vid ramen.
3. Upplägg erforderligt antal längsgående trådar med en lång stoppnål såsom vid vanlig stoppning för hand, men så att trådarna på ramens sida om det slitna stället läggas i var sin hake.
4. Borttag staven och instick den i ramens övre del.
5. Inträd de tvärgående trådarna med en lång nål, som föres nära hakarna, och fäst de tvärgående trådarna på båda sidor om de längsgående trådarna.
6. Sväng hakarna genom att föra ett finger eller tummen över alla öglorna mellan varje varv av tvärgående trådar, varigenom de längsgående trådarna omställas såsom varpen i en vävstol.
7. Inträd staven i öglorna och borttag stoppsvampen, när så många tvärgående trådar inträtts, att det slitna stället täckts, och vrid ramen så, att de längsgående trådarnas slingor falla ur hakarna, samt fäst slingorna på vanligt sätt och arbetet är färdigt.

Postat [19 december, 2023](#) Författare [Mats Johansson](#) Kategorier [Månadens bild](#)